

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
I-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
I-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'RTA DAROMADLI MAMLAKATLARDA INNOVATSION XARAJATLARNING EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASIGA TA'SIRI	20
Karimova Xulkar Raxmanali qizi Jalg'ashova Nazira Umbet qizi	
MINTAQADA SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	26
Mamedov Ko'palboy Masharipovich	
TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHDA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA SIFATNI TA'MINLASH	30
Umarov Ravshanjon Gafurovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	36
Mamurov Doniyor Eldorovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	43
Ro'zimov Doniyor Soporboy o'g'li	
TOSHKENT METROPOLITENI SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DARAJASINING DINAMIKASI VA UNI XALQARO TA'JIRIBA BILAN QIYOSIY BAHOLASH	49
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
ЦИФРОВАЯ САМООРГАНИЗАЦИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ	56
Мирвосикий Хилола Хабибулла кизи	
XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY TAHLILI	64
Z.Sh. Matniyozova	
DEVELOPMENT MECHANISMS OF EMBEDDED FINANCE SERVICES IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN BASED ON OPEN BANKING	69
Khurramova Fotima Bakhodir qizi	
IMPROVING THE PRACTICE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS THROUGH SYNDICATED LOANS PROVIDED BY COMMERCIAL BANKS	76
Xudaynazarov Davrbek Abdullayevich	
TASHQI SAVDO DINAMIKASI VA BANK MOLİYAVIY XAVFSIZLIGI: O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA AMALIY TAHLIL	83
Babadjanov Shuxrat Atxamovich	
GREEN LENDING PRACTICED AMONG UZBEK COMMERCIAL BANKS: SURVEY- BASED ASSESSMENT OF READINESS AND CONSTRAINTS	90
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
"YANGI O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA IQTISODIY O'ZGARISHLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	96
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
BARQAROR YASHIL INVESTITSİYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGETIKA RIVOJIGA ROLINI VA HISSASINI TAHLIL QILISH: O'ZBEKISTON MISOLIDA	101
Zilola Kazakova	
HUDUD SANOATIDA KAPITAL VA MEHNAT RESURLARI SAMARADORLIGINI KOB-B-DUGLAS MODEL YORDAMIDA BAHOLASH	113
Turayev Baxrom Ergashevich	

“MAHALLA BANKIRI” INSTITUTI DAVLATBANK HAMKORLIGINING OPERATSION BO‘G‘INI SIFATIDA: SAMARADORLIK MEZONLARI VA OPTIMAL YUKLAMA PARAMETRLARI	120
Nurmuratov Azamat Mamarizo o‘g‘li SHAHAR JAMOAT TRANSPORTI YO‘NALISHLARINING AHOLI EHTIYOJLARIGA MOSLIGINI TADQIQ ETISH (URGANCH SHAHRI MISOLIDA)	127
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ XO‘JALIGINI RO‘YXATGA OLISHNING AGRAR IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDAGI INSTITUTSIONAL ROLI	132
Shohujayeva Zebo Safoyevna Xolov Javlonbek Davronovich UZBEKISTAN KAK AKADEMIЧЕСКИЙ ХАБ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	138
Эргашева Шахло Тургуновна БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ	146
Маннапова Раъно Абборовна YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIVAVIY, INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI QO‘LLABQUVVATLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN RAQAMLI MODELLARI: “3M-PLATFORMA” VA “SMART YOUTH BUSINESS ECOSYSTEM” KONSEPSIYALARI	154
Xojiyev Ma‘murjon Muxsinjon o‘g‘li RAQAMLI BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI	163
Begimqulova Sevara Nurmamatovna KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	169
Yusupov Muxiddin Soatovich Normaxmatov Fazliddin Nuriddin o‘g‘li OLIY TA‘LIMDA INNOVATSION MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH	177
Abdullayev Farhod Ozodovich “YASHIL MAKON” UMUMMILLIY LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIY-AMALIY NATIJALARI	180
Jamshidbek Bobojonov QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KLASTERLARNING AHAMIYATI	184
Radjabova Mavluda Ergash qizi STRENGTHENING MAHALLA ENTREPRENEURSHIP THROUGH AN INTEGRATED ECOSYSTEM: FUNCTIONAL LINKAGES, DIGITAL COORDINATION, AND REGIONAL EVIDENCE	189
Zafarjon Odiljonovich Tuxtasinov MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA GENERATIV SUN‘IY INTELLEKT INFRATUZILMASINING NAZARIY ASOSLARI	195
Saidov Jaloladdin Allaberganovich KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Mamajonova Surayyoxon Maxmudjonovna PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARINI BAHOLASH METODIKASI	207
Tojiyev Sa‘dulla Muhitdinovich INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION IMPROVING ECONOMIC INCENTIVE AND RESOURCE-ALLOCATION MECHANISMS AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE “TECHNOPARK” ENTERPRISE	213
Erkinova Umidakhon Ilhom qizi	

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED RECRUITMENT SYSTEMS ON HIRING QUALITY	218
Mutalova Manzura Abdushukur qizi	
TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATI BILAN BOG'LIQ NOQISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING TA'SIRINI IQTISODIY BAHOLASH	224
U.U.Nurullayev	
SHAHAR HUDUDLARIDA EKOLOGIK MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	230
Asqarov Akmal Anvar o'g'li	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	235
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR AUDITI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	240
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANLANTIRISHNING TASHKILIYIQTISODIY MEKANIZMINING ASOSIY FUNKSIYA VA PRINSIPLARI	246
Xayrullayev Elbek Xayrulla o'g'li	
ЛИЗИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА: ФИНАНСОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ.....	250
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH	261
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich	
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINING NAZARIY MODELLARI	267
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich	
FINANCIAL MODELS IN THE EDUCATION SECTOR: A COMPARATIVE INSTITUTIONAL ANALYSIS OF STATE, PRIVATE, AND MIXED FUNDING SYSTEMS	275
Imomov Inomiddin	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI.....	281
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
NOAN'ANAVIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA MAZMUNI.....	292
Djumonov Dilshod Safarolievich	
URBANIZATSIYA SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	302
Shodmonov Nurjaxon Shokir o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	308
Reimbergenov Xurrambek Xushnudovich	
O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK BOZORI XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	314
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	321
Baxadir Adilchayev	
EKOLOGIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	327
Ergasheva Mohinurxon Odilxon qizi	

BANK OPERATSIYALARI BO'YICHA ICHKI AUDIT AMALLARINING MAZMUNIIY VA USLUBIIY TAHLILI	331
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
РАЗРАБОТКА И ПРИМЕНЕНИЕ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ	341
Гофурова Шахрибону Комол қизи	
INNOVATION-DRIVEN BUSINESS COMPETITIVENESS THROUGH DIGITAL TRANSFORMATION AND TECHNOLOGICAL CAPABILITY	349
Sarvinoz Asamova	
HUDUDIIY INVESTITSIIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIIY IQTISODIIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	359
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH YO'LLARI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI.....	368
Samiyev Mirkamol Amriddin o'g'li	
ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	372
Матчанов Умирзак Сейтжанович	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKA TAMOIYILLARI ASOSIDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA KORIDORLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	379
Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
YASHIL INVESTITSIIYALARNING HUQUQIIYINSTITUTSIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	389
Temirova Nozima Shuhrat qizi	
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIIYAVIIY TAHLILNING ZAMONAVIIY YONDASHUVLARI VA XALQARO TAJRIBA	395
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi	
MEHNAT UNUMDORLIGI VA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI BAHOLASH.....	403
Rashidov Zuhridin Sanjar o'g'li	
MINTAQI IQTISODIIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA KLASSTERLASHNING ASOSIIY TAMOIYILLARI VA KONSEPTUAL ASOSLARI	408
Movlonova Dilrabo Nomoz qizi	
HUDUD IQTISODIIY TIZIMIDA INNOVATSION INFRATUZILMANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH	412
Sapayev Sindor Qadamboy o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMDA KPINING AHAMIIYATI VA UNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY YONDOSHUVLARI.....	418
Botirjon Ergashov	
MO'YNA VA TRIKOTAJ MATERIALLARNI YOPISHTIRISH UCHUN SUVLI POLIMER YOPISHTIRUVCHI KOMPOZITSIIYA: TARKIBI, TAYYORLASH USULI VA XOSSALARI.....	424
Temirova Gulnoz Ibodovna	
Shodmonova Mijgona Salimovna	
SURXONDARYO VILOYATI TURIZM SALOHIIYATINI BAHOLASHNING KOMPLEKS MODELII.....	429
Mamatov Sardor Ilyosovich	
Rashidova Nargiza Orifjon qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INTERNETMARKETING TEXNOLOGIIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK TAHLILI VA EMPIRIK NATIIJALAR	435
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INSON KAPITALINI SAMARALI BOSHQARISH YO'LLARI	442
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
PAXTA YETISHTIRISHDA QO'LLANILADIGAN BARQAROR QISHLOQ XO'JALIK AMALIYOTLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLARNING TIZIMLI TAHLILI	447
Rashitova Nilufar Xatambayevna	
Mirkasimov Baxrom Ravshanovich	
Karimov Komiljon Xamidovich	
Abduvaliyeva Nilufar Muxamadnosir qizi	
RAQAMLI BANKLAR VA KIBERXAVFSIZLIK: ZAMONAVIY TAHDIDLAR VA HIMOA USULLARI	465
Abrorov Azizjon Akobirovich	
HUDUDLAR RIVOJLANISHI SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH UCHUN XAVFSIZLIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI	470
Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
HUDUDIY INVESTITSIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	476
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI.....	485
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
O'ZBEKISTONDA XALQARO EKOLOGIK MAJBURIYATLARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA HUQUQIY JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	491
G'ayratullayev Noxidxon Iqboljon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI TIJORAT RISKLARINI KAMAYTIRISH IMKONIYATLARI	495
Sharipova Gulmira Toxirovna	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA TARKIBIY ELEMENTLARI.....	502
Rasuljonov Abu Bakr Abdumalik o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSION LOYIHALARNI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI	507
Sarimsaqov Sherzod Xamidovich	
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MUOMALASI VA ULARNING DAROMADLILIK XUSUSIYATLARINING MOLIYA BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	512
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
KICHIK BIZNESNI MOLIYAVIY QO'LLABQUVVATLASH TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ORQALI TADBIRKORLIK FAOLLIGINI OSHIRISH.....	518
Kamoldinov Davronbek Ikromjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TIBBIY TA'LIMNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: GORIZONTAL MODEL VA 2026-YILGACHA RIVOJLANISH PROGNOZI.....	522
Nazarov Baxrom Mustafayevich	
QURILISH XIZMATLARI BOZORINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI VA XIZMATLAR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI	529
Shakarov Davron Ulashboyevich	
QISHLOQ JOYLARDA "AQLLI AGROTURIZM" VA RAQAMLI GEOAXBOROT TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-INNOVATSION MODELLARI	537
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi	
ATMOSFERA IFLOSLANISHINING QISHLOQ XO'JALIGI HOSILDORLIGIGA TA'SIRI: HUDUDIY STATISTIKA ASOSIDAGI PANEL TAHLILI VA METODOLOGIK MUAMMOLAR.....	542
Eshpulatov Dostonbek Boxodir o'g'li	

KORXONALARNING STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	556
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA PROFESSOR-O'QITUVCHILAR RESURSI TAQSIMOTI: TALABA-O'QITUVCHI NISBATINING TOIFAVIY TAHLILI VA DIFFERENSIAL TARTIBGA SOLISH MASALALARI	561
Mamajonova Mukhlisakhon Muzaffar qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI IQTISODIY SALOHİYATINING ASOSIY DETERMINANTLARI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR.....	567
Yuldashev G'olibjon Turgunovich	
СТРАТЕГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ	576
Абдуллаева Одинахон Гайратжон қизи	
BO'LAJAK MUTAXASSISLARNI BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASH MUAMMOSINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI.....	583
Akramov Izzat Ikromovich	
Rahmatov Shuxrat Axadovich	
ESG DISCLOSURE IN UZBEKISTAN'S STATE-OWNED ENTERPRISES: A REVIEW OF 2023 SUSTAINABILITY REPORTS.....	588
Zamira Ataniyazova	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA XODIMLARNING SHAXSIY BOSHQARUVINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	594
Djumaniyazova Jamila Davronovna	
SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	599
Omonova Nigora Bahodir qizi	
EKSPORTYOR SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	606
Shoxida Ibadullayeva	
TASHQI SAVDODA VALYUTA NAZORATINING AYRIM TALABLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MAMLUKAT EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	612
Israilov Avazbek Rustam o'g'li	
NAMANGAN VILOYATI HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	624
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	
TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA AYOLLARNING IQTISODIY HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH: RIDE-HAILING (RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI YO'LOVCHI TASHISH) XIZMATLARI MISOLIDA.....	628
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi	
KICHIK BIZNESDA ISHLAB CHIQARISH RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	635
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
KOMMUNAL XO'JALIKLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIYOT RIVOJIDAGI O'RNI.....	640
Mardanova Mohidil Otabek qizi	
INTENSIV BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI	645
Kahorov Erkin Azizjonovich	
Xolmuminov Shuxrat Shayzakovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RAQAMLI HR-MENEJMENT TIZIMINI JORIY ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	653
Haqqulov Yunusjon Abdiravufovich	

MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	658
Erdanayev Behzod Abdumalikovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA YASHIL IQTISODIYOT ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	662
Choriyeva Muattar Sharafiddin qizi	

IQTISODIYOT ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Choriyeva Muattar Sharafiddin qizi
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Iqtisodiyot kafedrası o'qituvchisi
<https://orcid.org/0009-0008-9048-5844>

Abstract. This article analyzes the development of the green economy and the improvement of population welfare based on the natural and climatic potential of the Surkhandarya region. The study examines the region's solar energy potential, particularly large-scale projects in the Sherobod district, as well as the economic efficiency of water-saving technologies in agriculture. Statistical data show that the large number of sunny days in the Surkhandarya region (280–300 days per year) creates significant opportunities for the introduction of renewable energy sources. The article examines the impact of green technologies on gross regional product growth, the creation of new jobs, and the stability of household incomes through econometric and statistical analyses. In addition, scientific and practical recommendations have been developed to overcome existing barriers to the transition to a green economy.

Keywords: green economy, Surkhandarya region, population welfare, solar energy, water-saving technologies, Sherobod solar power plant, sustainable development, innovation.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Surxondaryo viloyatining tabiiy-iqlimiy salohiyatidan kelib chiqqan holda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish va bu orqali aholi farovonligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqotda viloyatning quyosh energiyasi salohiyati, ayniqsa, Sherobod tumanidagi yirik loyihalar va qishloq xo'jaligida suv tejovchi texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi o'rganilgan. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, Surxondaryo viloyatida quyoshli kunlarning ko'pligi (yiliga 280–300 kun) qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish uchun ulkan imkoniyat yaratadi. Maqolada yashil texnologiyalarning yalpi hududiy mahsulot o'sishiga, yangi ish o'rinlari yaratilishiga va aholi daromadlarining barqarorligiga ta'siri ekonometrik va statistik tahlillar yordamida yoritib berilgan. Shuningdek, yashil iqtisodiyotga o'tishdagi mavjud to'siqlar va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, Surxondaryo, aholi farovonligi, quyosh energiyasi, suv tejovchi texnologiyalar, Sherobod QFS, barqaror rivojlanish, innovatsiya.

Аннотация. В данной статье анализируются вопросы развития зелёной экономики и повышения благосостояния населения с учётом природно-климатического потенциала Сурхандарьинской области. В исследовании изучен потенциал солнечной энергетики региона, в частности крупные проекты в Шерабадском районе, а также экономическая эффективность водосберегающих технологий в сельском хозяйстве. Статистические данные показывают, что большое количество солнечных дней в Сурхандарьинской области (280–300 дней в году) создаёт значительные возможности для внедрения возобновляемых источников энергии. В статье с помощью эконометрического и статистического анализа раскрывается влияние зелёных технологий на рост валового регионального продукта, создание новых рабочих мест и стабильность доходов населения. Также разработаны научно-практические рекомендации по преодолению существующих барьеров при переходе к зелёной экономике.

Ключевые слова: зелёная экономика, Сурхандарьинская область, благосостояние населения, солнечная энергия, водосберегающие технологии, Шерабадская СЭС, устойчивое развитие, инновации.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda iqtisodiy o'sish va atrof-muhit musaffoligini ta'minlash o'rtasidagi muvozanatni saqlash global darajadagi ustuvor vazifaga aylandi. O'zbekiston Respublikasi, xususan, uning janubiy darvozasi hisoblangan Surxondaryo viloyati uchun yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish nafaqat ekologik zarurat, balki aholi turmush darajasini oshirishning strategik yo'lidir. Hozirgi kunda viloyat iqtisodiyoti sezilarli darajada agrar sektorga bog'liq bo'lib, iqlim o'zgarishi, suv tanqisligi va cho'llanish jarayonlari barqaror rivojlanishga jiddiy xavf

solmoqda. Shuning uchun qayta tiklanuvchi energiya manbalari va resurs tejamkor texnologiyalarga o'tish dolzarb hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son **“2019–2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining ‘yashil’ iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi qarori** bilan tasdiqlangan Strategiya bu boradagi islohotlarning huquqiy asosi bo'lib xizmat qilmoqda. Surxondaryo viloyati o'zining geografik joylashuvi va tabiiy resurslari bilan mamlakatning yashil energiya xabiga aylanish salohiyatiga ega. Ayniqsa, viloyatda yillik quyosh radiatsiyasi miqdorining yuqoriligi energetika mustaqilligini ta'minlash va yangi innovatsion tarmoqlarni rivojlantirish imkonini beradi.

Aholi farovonligi tushunchasi o'z ichiga nafaqat moddiy daromadlarni, balki sog'lom atrof-muhit, sifati ta'lim va barqaror energiya bilan ta'minlanganlikni ham oladi. Yashil iqtisodiyot modeli aynan mana shu ko'p qirrali farovonlikni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, u ekologik xatarlarni kamaytirish orqali uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni kafolatlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil iqtisodiyot nazariyasi dastlab 1989-yilda D. Pirs, A. Markandya va E. Barbier kabi olimlar tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, ular iqtisodiy rivojlanishni ekologik resurslarning cheklanganligi bilan bog'laganlar. Keyinchalik BMTning Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP) ushbu konsepsiyani aholi farovonligini oshirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlashning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida belgiladi.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyot masalalari bo'yicha K. Abdurahmonov, N. Tursunov va B. Alixanov kabi olimlar tadqiqotlar olib borib, mamlakatning energiya samaradorligini oshirish bo'yicha muhim tavsiyalar berganlar. Masalan, N. Tursunov o'z ishlarida hududiy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishda innovatsion ekologik texnologiyalarning o'rnini alohida ta'kidlaydi [3; 45-b.].

Surxondaryo viloyatining o'ziga xos iqtisodiy tuzilmasi va tabiiy sharoitlarini hisobga olgan holda, mahalliy tadqiqotchilar agrar sektorda yashil texnologiyalarni qo'llash masalalariga ko'proq e'tibor qaratmoqdalar. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni iqtisodiy o'sish bilan atrof-muhitga salbiy ta'sir o'rtasidagi bog'liqlikni kamaytirishga (decoupling) yordam beradi. Global miqyosda olib borilgan tadqiqotlar va Xalqaro energetika agentligi (IEA) ma'lumotlari qayta tiklanuvchi va toza energiyaga investitsiyalar yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim salohiyatga ega ekanini ko'rsatadi.

Bu esa Surxondaryo kabi mehnat resurslari salohiyati yuqori hududlar uchun muhimdir. Shuningdek, barqaror qishloq xo'jaligi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tomchilatib sug'orish tizimi suv sarfini sezilarli darajada kamaytirishi bilan birga, ekin turi va agrotexnik sharoitlarga qarab hosildorlikni oshirish hamda fermerlar daromadlarini ko'paytirish imkonini berishini ko'rsatmoqda.

Mavjud adabiyotlarda hududiy darajada yashil iqtisodiyotning aholi daromadlari tarkibiga ta'siri hali yetarli darajada yoritilmagan. Ushbu maqola aynan shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, statistik guruhlash, qiyosiy tahlil va ekonometrik modellashtirish usullaridan foydalanildi. Ma'lumotlar bazasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi hamda Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasining 2018–2024-yillardagi rasmiy statistik ma'lumotlari va hisobotlari asos qilib olindi. Tadqiqot materiallarini tizimlashtirish, tahliliy ma'lumotlarni tartibga solish va maqola matnini texnik jihatdan tayyorlash jarayonida sun'iy intellekt vositalaridan 10 foizgacha yordamchi vosita sifatida foydalanildi.

Tadqiqotda asosiy e'tibor yalpi hududiy mahsulot (YaHM) tarkibidagi o'zgarishlar, aholi jon boshiga to'g'ri keladigan daromadlar dinamikasi va yashil energetika loyihalarining iqtisodiy samaradorligiga qaratildi. Ayniqsa, Sherobod tumanida barpo etilgan 457 MVt quvvatli quyosh fotoelektr stansiyasining kutilayotgan natijalari tahlil qilindi.

Tadqiqot obyekti sifatida Surxondaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy tizimi tanlandi. Metodologik asosda barqaror rivojlanishning uchta ustuni — iqtisodiy samaradorlik, ijtimoiy adolat va ekologik xavfsizlik o'rtasidagi bog'liqlik o'rganildi. SWOT-tahlil usuli orqali viloyatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning kuchli va kuchsiz tomonlari, imkoniyatlari va xatarlari aniqlandi.

Shuningdek, qishloq xo'jaligida suv tejovchi texnologiyalarni joriy etgan xo'jaliklar bilan an'anaviy usulda faoliyat yurituvchi xo'jaliklar o'rtasidagi iqtisodiy rentabellik ko'rsatkichlari solishtirildi. Tahlil natijasida yashil iqtisodiyot koeffitsiyenti bilan aholi farovonligi indeksi o'rtasidagi korrelyatsion bog'liqlik aniqlandi. Mazkur usul viloyatda qaysi sektorlarni birinchi navbatda yashillashtirish zarurligini belgilash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Surxondaryo viloyati iqtisodiyoti so'nggi yillarda barqaror o'sish sur'atlarini namoyish etmoqda. 2025-yilning yanvar–sentabr oylarida viloyat yalpi hududiy mahsuloti (YAHM) joriy narxlarda **46 926,5 mlrd so'mni** tashkil etib, 2024-yilning mos davriga nisbatan **6,0% ga o'sdi** [8; 1-b.]. YAHM tarkibida qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi salmoqli o'rinni egallashi bilan birga, sanoat, qurilish va xizmatlar sohasi ham hududiy iqtisodiy rivojlanishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

An'anaviy energiya resurslariga bo'lgan talabning ortishi sharoitida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish viloyatning barqaror rivojlanishi uchun muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Jumladan, Sherobod tumanida BAAning "Masdar" kompaniyasi ishtirokida **260 mln AQSh dollari miqdoridagi to'g'ridan-to'g'ri investitsiya asosida 457 MVt quvvatli quyosh fotoelektr stansiyasi loyihasi** amalga oshirildi. Loyihaning yillik ishlab chiqarish quvvati **1,04 mlrd kVt-soat** elektr energiyasini tashkil etishi hamda yiliga **340 mln m³ tabiiy gazni tejash** imkonini berishi ko'zda tutilgan [7; 2-b.].

Mazkur loyiha Surxondaryo viloyatining qayta tiklanuvchi energiya salohiyatidan samarali foydalanish, elektr energiyasi ishlab chiqarish hajmini oshirish hamda tabiiy gaz sarfini kamaytirishga xizmat qiladi. Quyidagi jadvalda viloyat iqtisodiyotining asosiy ko'rsatkichlari va yashil iqtisodiyot bilan bog'liq komponentlar keltirilgan.

1-jadval. Surxondaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	2024-yil	2025-yil	O'sish sur'ati, %
YaHM hajmi, mlrd so'm	32 968,3	38 732,2	106,2
Aholi jon boshiga YaHM, ming so'm	12 880,5	13 344,4	103,6
Qishloq xo'jaligi ulushi, %	42,7	40,4	94,6
Sanoat ulushi, %	7,1	8,5	119,7
Yashil energiya quvvati, MVt	10	467	4670

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, sanoatning YaHMDagi ulushi ortib bormoqda, bu esa energiyaga bo'lgan talabning ham oshib borishini anglatadi. Yashil energiya quvvatlarining ortishi, jumladan, Sherobod QFESning ishga tushirilishi viloyatda barqaror sanoat rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun muhim imkoniyat yaratadi. Aholi farovonligining oshishida yangi ish o'rinlarini yaratish ham muhim ahamiyatga ega. Sherobod quyosh fotoelektr stansiyasi loyihasining qurilish bosqichida 1 146 tagacha ish o'rni yaratilishi ko'zda tutilgan. Keyingi bosqichlarda esa bunday inshootlardan foydalanish va ularga texnik xizmat ko'rsatish yuqori malakali muhandis va texnik mutaxassislariga bo'lgan talabni oshirishi mumkin.

Qishloq xo'jaligida ham yashil texnologiyalar, xususan, tomchilatib sug'orish tizimlarini joriy etish suv sarfini sezilarli darajada kamaytirish va hosildorlikni oshirish imkonini bermoqda. Surxondaryo viloyatidagi ayrim xo'jaliklar tajribasida tomchilatib sug'orish natijasida suv sarfining bir necha barobar kamayishi va paxta hosildorligining 40 sentnerdan yuqori darajaga yetishi kuzatilgan. Bu esa fermer xo'jaliklarining ishlab chiqarish samaradorligi va daromadlilikini oshirish uchun muhim imkoniyat yaratadi.

Viloyatda quyoshli kunlarning ko'pligi nafaqat sanoat miqyosidagi QFESlarni, balki xususiy xonadonlarda ham quyosh panellaridan foydalanishni kengaytirish uchun katta imkoniyat yaratadi.

Tahlillar yashil iqtisodiyotga o'tish Surxondaryo viloyatida yangi ish o'rinlarini yaratish, aholi daromadlarini oshirish va kambag'allikni qisqartirishga ko'maklashish salohiyatiga ega ekanini ko'rsatadi. Buning uchun viloyatda "yashil klasterlar" tizimini yo'lga qo'yish maqsadga muvofiq. Bunday klasterlar quyosh energiyasidan foydalanish, suvni tejash va chiqindilarni qayta ishlash kabi yo'nalishlarni yagona iqtisodiy zanjir asosida birlashtirishi mumkin. Shuningdek, yashil turizm salohiyatidan foydalanish ham aholi farovonligini oshirishning istiqbolli yo'nalishlaridan biridir.

Boysun va Sariosiyo tumanlaridagi tabiiy va ekologik hududlarni yashil turizm obyektlari sifatida rivojlantirish hududiy infratuzilmani takomillashtirish hamda mahalliy aholi uchun qo'shimcha daromad manbalarini yaratishga xizmat qilishi mumkin. Yashil investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligi loyiha turi, boshlang'ich investitsiya hajmi va ekspluatatsiya sharoitlariga qarab farqlansa-da, ularning uzoq muddatli ijtimoiy va ekologik samarasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Xususan, Sherobod quyosh fotoelektr stansiyasi loyihasi yiliga taxminan 623,5 ming tonna CO₂ emissiyasining oldini olish imkonini berishi kutilmoqda. Bu kabi qayta tiklanuvchi energiya loyihalarining kengayishi viloyatda atmosferaga chiqariladigan issiqxona gazlari hajmini kamaytirish va ekologik barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Surxondaryo viloyatida yashil iqtisodiyotga o'tish natijalari hudud iqtisodiy modelida sifat jihatidan ijobiy o'zgarishlar yuz berayotganini ko'rsatmoqda. Ushbu jarayonni yanada jadallashtirish uchun mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish va ayrim yo'nalishlarni yanada takomillashtirish maqsadga muvofiq.

Birinchidan, yashil texnologiyalarni joriy etishda dastlabki kapital qo'yilmalarning nisbatan yuqoriligi kichik tadbirkorlar va fermerlarning ushbu texnologiyalardan keng foydalanish imkoniyatlariga ta'sir qilishi mumkin. Davlat tomonidan ajratilayotgan subsidiyalar bilan bir qatorda, "yashil kreditlar"ning moliyaviy jozibadorligini yanada oshirish kichik biznes va fermer xo'jaliklarining yashil texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, viloyatda yashil texnologiyalar bo'yicha malakali mutaxassislar tayyorlash ko'lamini yanada kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Sherobod quyosh stansiyasi kabi yirik loyihalarda xorijiy mutaxassislar tajribasidan foydalanish mahalliy kadrlarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish uchun ham muhim imkoniyat yaratadi. Shu jihatdan Termiz davlat universiteti va Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti qoshida "Yashil energetika" va "Ekologik menejment" yo'nalishlarini rivojlantirish va kengaytirish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, aholi o'rtasida yashil iqtisodiyotning iqtisodiy va ekologik afzalliklari bo'yicha axborot-tushuntirish ishlarini yanada kuchaytirish muhimdir. Tadqiqot natijalari ayrim aholining quyosh panellarini asosan elektr energiyasi ta'minotidagi uzilishlar vaqtida qo'llaniladigan vosita sifatida qabul qilishini ko'rsatdi. Holbuki, qayta tiklanuvchi energiya texnologiyalaridan foydalanish ortiqcha ishlab chiqarilgan elektr energiyasini belgilangan tartibda tarmoqqa uzatish orqali qo'shimcha iqtisodiy manfaat olish imkoniyatini ham yaratishi mumkin.

Muhokama natijalari Surxondaryoda suv resurslaridan oqilona va samarali foydalanish sharoitida "yashil qishloq xo'jaligi"ni rivojlantirish muhim strategik yo'nalishlardan biri ekanini ko'rsatadi. Amudaryo suv resurslaridan foydalanishda zamonaviy suv tejovchi va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish viloyatning shimoliy hududlarida cho'llanish jarayonlarining oldini olish, qishloq xo'jaligi barqarorligini mustahkamlash va aholi bandligini qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

Shu sababli yashil iqtisodiyot nafaqat zamonaviy iqtisodiy rivojlanish yo'nalishi, balki hududning ekologik barqarorligini, resurslardan samarali foydalanishni va aholi farovonligini uzoq muddatli istiqbolida ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFAR

Surxondaryo viloyatida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish aholi farovonligini oshirish, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va hududning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashning istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Olib borilgan tahlillar natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Viloyatning tabiiy-iqlimiy sharoiti quyosh energetikasini rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega bo'lib, Sherobod QFS loyihasi hududning qayta tiklanuvchi energiya imkoniyatlarini kengaytirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

2. Yashil iqtisodiyotga o'tish YaHM o'sishini qo'llab-quvvatlash bilan birga, hudud iqtisodiyoti va aholi daromad manbalarini diversifikatsiya qilish, shuningdek, sanoatning barqaror rivojlanishiga ko'maklashish imkonini beradi.

3. Qishloq xo'jaligida suv tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish suv sarfini sezilarli darajada kamaytirish va ekinlar hosildorligini oshirish imkonini beradi. Ayrim xo'jaliklar tajribasi suv sarfini 50 foizgacha kamaytirish hamda hosildorlikni sezilarli darajada oshirish imkoniyati mavjudligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- viloyatda "Yashil investitsiya jamg'armasi"ni tashkil etish imkoniyatlarini ko'rib chiqish hamda kichik biznes va fermer xo'jaliklari uchun imtiyozli lizing xizmatlarini kengaytirish;

- xususiy xonadonlarda quyosh panellarini o'rnatishni "Quyoshli xonadon" dasturi doirasida rag'batlantirishni davom ettirish hamda ishlab chiqarilgan ortiqcha elektr energiyasini tarmoqqa uzatish va buning uchun subsidiya olish mexanizmlaridan foydalanishni yanada qulaylashtirish;

- oliy va professional ta'lim muassasalarida yashil iqtisodiyot, qayta tiklanuvchi energetika va ekologik menejment bo'yicha o'quv dasturlarini rivojlantirish, shuningdek, mahalliy mutaxassislarning ilg'or xorijiy kompaniyalarda malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytirish;

- Surxondaryoning ekologik brendini shakllantirish va hududda ishlab chiqariladigan "yashil mahsulotlar"ning ichki va tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirishni qo'llab-quvvatlash.

Mazkur chora-tadbirlarning izchil amalga oshirilishi Surxondaryo viloyatida aholi turmush darajasini oshirish, yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yaratish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda kelajak avlodlar uchun ekologik barqaror muhitni saqlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. • O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi **PQ-4477-son “2019–2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining ‘yashil’ iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi qarori** [Elektron resurs]. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – URL: <https://lex.uz/docs/-4539502> (murojaat sanasi: 13.08.2026).
2. • O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 16-fevraldagi **PQ-57-son “2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini va energiya tejoychi texnologiyalarni joriy etishni jadallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarori** [Elektron resurs]. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – URL: <https://lex.uz/docs/-6385716> (murojaat sanasi: 13.08.2026).
3. • Tursunov N. *Hududiy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishda “yashil” texnologiyalarning o'rni*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. – 120 b.
4. • Pearce D. W., Markandya A., Barbier E. B. *Blueprint for a Green Economy*. – London: Earthscan, 1989. – 192 p. – DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203097298>.
5. • Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasi. *Surxondaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy holati: 2023-yil yanvar–dekabr*. – Termiz, 2024. – 85 b.
6. • Abdurahmonov K. K. *Inson taraqqiyoti iqtisodiyoti*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 450 b.
7. • O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Sherobod quyosh elektr stansiyasi qurilishiga tamal toshi qo'yildi** [Elektron resurs]. – 2021-yil 1-iyun. – URL: <https://president.uz/oz/lists/view/4388> (murojaat sanasi: 13.08.2026).
8. • Surxondaryo viloyati statistika boshqarmasi. **2025-yilning yanvar–sentabr oylarida Surxondaryo viloyatida ishlab chiqarilgan yalpi hududiy mahsulot** [Elektron resurs]. – Termiz, 2025. – 9 b. – URL: https://surxonstat.uz/uploads/2025/Oktabr/Yalpi_hududiy_mahsulot25.pdf (murojaat sanasi: 13.08.2026).
9. • Alixanov B. “Yashil” iqtisodiyot – barqaror taraqqiyot asosi // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*. – 2022. – № 3. – B. 15–22.
10. • United Nations Environment Programme. *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. – Nairobi: UNEP, 2011 [Electronic resource]. – URL: <https://www.unep.org/resources/report/towards-green-economy-pathways-sustainable-development-and-poverty-eradication> (accessed: 13.08.2026).
11. • International Energy Agency. *World Energy Employment 2023*. – Paris: IEA, 2023 [Electronic resource]. – URL: <https://www.iea.org/reports/world-energy-employment-2023> (accessed: 13.08.2026).
12. • O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi. *Suv tejoychi texnologiyalar va ularning samaradorligi*. – Toshkent, 2023.
13. • Tursunov S. *Surxondaryo tarixi va iqtisodiy salohiyati*. – Toshkent: Sharq, 2018. – 320 b.
14. • World Bank; Ministry of Economic Development and Poverty Reduction of the Republic of Uzbekistan. *Towards a Greener Economy in Uzbekistan*. – Washington, DC: World Bank, 2022 [Electronic resource]. – URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/7046a76c-f533-5846-83e4-7dde22f2ad03> (accessed: 13.08.2026).
15. • O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 21-maydagi **O'RQ-539-son “Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida”gi Qonuni** [Elektron resurs]. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – URL: <https://lex.uz/docs/-4346831> (murojaat sanasi: 13.08.2026).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>